

DOI: 10.31359/2411-5584-2022-48-1-128
УДК 33:005.942(075.8)

Н. М. МАТВЄЄВА

кандидатка економічних наук, доцентка,
завідувачка кафедри економіки Харківського
національного університету міського
господарства імені О. М. Бекетова,
Україна, м. Харків
e-mail: natalia.matveeva1604@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9220-5131>

ЕКОНОМІЧНИЙ КОНСАЛТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОГО ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ¹

Стаття є рецензією на навчальний посібник «Економічний консалтинг»², авторкою якого є Г. І. Базецька – провідний науковець Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова. Рецензент проаналізувала зміст і структуру навчального посібника, логіку викладення матеріалу. Аргументувала можливість використання навчального посібника в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Ключові слова: економічний консалтинг, діагностика, потенціал, конкурентоспроможність, фінансова діагностика, економічна культура, економічна безпека, навчальний посібник.

JEL Classification: L89, L21, M19, M21, K20.

Сучасні умови господарювання українських підприємств вимагають комплексного дослідження процесу їх функціонування як системи, а також діагностики ефективності діяльності структурних елементів їхнього потенціалу, що дозволяє розробити ефективні управлінські рішення та підвищити конкурентоспроможність на вітчизняному і світовому ринках. Тому сучасні умови модернізації економіки потребують активного застосування консалтингових послуг, які сприятимуть трансформації та вдосконаленню управління бізнес-

¹ © Матвєєва Н. М., 2022. Стаття публікується на умовах ліцензії Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Статтю розміщено на сайті збірника: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

² Базецька Г. І. Економічний консалтинг : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 167 с.

процесами. При цьому їхня активна участь в інноваційному процесі, формуванні виробничої та бізнес-інфраструктури, нематеріальних активів забезпечує динамічний розвиток ринку консалтингу.

Вітчизняний та зарубіжний досвід показує, що доступність і ефективність консалтингу є однією з найважливіших умов досягнення конкурентних переваг, стійкого функціонування та відновлення компаній у кризових ситуаціях. Розвитку ринку консалтингових послуг і створенню партнерських відносин його учасників заважає існуюча практика просування консалтингових проєктів, що зумовлює наявність певних факторів значної невизначеності й опосередкованої зміни результатів реалізації таких проєктів.

Вирішення економічних, соціальних і організаційно-правових проблем підвищення ефективності консалтингових послуг є актуальним, особливо у зв'язку з необхідністю створення передумов для адаптації вітчизняного консалтингового ринку в умовах глобалізації та майбутнього вступу України до Європейського Союзу.

Водночас, незважаючи на значне залучення консалтингових послуг до трансформації економіки, інструменти їх оцінки ще не розроблено, а надійного способу розрахунку їхньої соціально-економічної ефективності немає. Таким чином, потребують вирішення питання раціональної організації ринку консалтингових послуг, удосконалення механізму взаємовідносин між його учасниками.

На жаль, сучасні компанії недостатньо усвідомлюють позитивний ефект від застосування консалтингових послуг у силу того, що не розуміють спектр послуг економічного консалтингу. Сучасному керівнику необхідно не тільки детально знати повні масштаби економічного консультування, а й активно використовувати всі його види – експертне, навчальне, процесне (проєктне) або комбінаторне. Саме це забезпечить компаніям високу ефективність і конкурентоспроможність на всіх етапах життєвого циклу.

Навчальний посібник Г. І. Базецької «Економічний консалтинг» підготовлено відповідно до освітньо-професійної програми «Економічна аналітика» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка», яку запроваджено в Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова. Курс «Економічний консалтинг» є обов'язковим компонентом цієї освітньої програми.

Навчальний посібник є авторським, складається з десяти глав, які дозволяють сформулювати у студентів (читачів) системне уявлення про економічний консалтинг і забезпечити сприйняття процесу дослідження та діагностики всіх аспектів діяльності підприємства як системної процедури. Виклад матеріалу є логічним, базується на узагальненні закордонного й вітчизняного

досвіду економічного консалтингу. У навчальному посібнику проаналізовано значну кількість джерел інформації та публікацій з даної проблематики. Кожна глава містить теоретичний матеріал, питання для самоконтролю, практичні й тестові завдання і рекомендовану за темою літературу.

У навчальному посібнику розглядається процес діагностики потенціалу підприємства та взаємовідносини із зовнішнім середовищем. Тому матеріал посібника можна поділити на три блоки: економічний консалтинг як інструмент оцінки діяльності підприємства, діагностика економічного потенціалу підприємства та діагностика фінансового стану підприємства.

Першому блоку присвячено перші п'ять глав посібника. Даний блок доводить доцільність і необхідність застосування консалтингових послуг, розкриває сутність економічного консалтингу і визначає його місце в загальній системі бізнес-консалтингу, а також окремо розглядає принципи й етапи проведення економічної діагностики на підприємстві. Доцільно відзначити в цьому блоці теми з діагностики конкурентоспроможності. Так, авторка розглядає проблеми діагностики конкурентного середовища підприємства, безпосередньо рівня конкурентоспроможності самого суб'єкта господарювання та наводить процес оцінки конкурентоспроможності його продукції. Розгляд процедури консалтингу саме з проблем діагностики конкурентоспроможності підприємства й оцінки його положення на ринку найчастіше дає максимальний ефект при формуванні управлінських рішень, тому що саме реальна оцінка можливостей підприємства на ринку є основою для складання планів його подальшого розвитку і є фундаментом ефективного прогнозування.

Другий блок присвячено діагностиці економічного потенціалу підприємства. Після оцінки становища підприємства на ринку та перспектив його розвитку необхідно визначити, чи утримує суб'єкт господарювання свої позиції. Для цього необхідно продіагностувати його потенціал. У навчальному посібнику розглядається процедура діагностики потенціалу підприємства й методи оцінки його вартості. Саме діагностика структурних елементів потенціалу підприємства дає змогу визначити перспективи подальшого розвитку і можливість здійснювати розширене відтворення інтенсивним шляхом. Поряд із діагностикою потенціалу підприємства необхідною є оцінка системи управління ним та його економічної культури. Річ у тому, що наявність і ефективне функціонування підприємства цілком залежить від ступеня ефективності управління ним. Саме правильно побудована й адекватна організаційна структура та висока якість управління забезпечують правильність і ефективність управлінських рішень.

Третім блоком навчального посібника є глави з фінансової діагностики. Це найбільш затребувана консалтингова послуга, тому що вітчизняні підпри-

ємства не приділяють належної уваги організації господарської діяльності, а спрямовують свої зусилля на досягнення високих фінансових результатів і показників фінансової ефективності. У навчальному посібнику детально розглядається процедура оцінки фінансового і майнового стану підприємства, а також надано рекомендації щодо їх покращення. У рамках розгляду проблем проведення фінансової діагностики також відведено увагу питанням оцінки економічної безпеки підприємства. Саме належний рівень економічної безпеки дозволяє підприємству залишатися на ринку та здійснювати ефективну конкурентну боротьбу.

Навчальний посібник містить необхідні практичні задачі, виконання яких покращує засвоєння теоретичного матеріалу. Додатково наведено тестові завдання, що також сприятиме опануванню питань консалтингу в господарсько-фінансовому житті підприємства. Представлений посібник слугуватиме надійним підґрунтям для підготовки майбутніх фахівців і формуватиме в них системне бачення процесу функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Навчальний посібник можуть використовувати науковці, викладачі, фахівці-практики, економічні аналітики, а також усі, хто цікавиться складною проблематикою ефективного функціонування об'єктів сучасного бізнесу.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2021

Стаття пройшла рецензування 10.01.2022

Стаття рекомендована до опублікування 18.02.2022

Н. Н. МАТВЕЕВА

кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой экономики Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова, Украина, г. Харьков

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ КОНСАЛТИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ СОВРЕМЕННОГО ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ

Статья является рецензией на учебное пособие «Экономический консалтинг», автором которого является А. И. Базецкая – ведущий ученый Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. М. Бекетова. Рецензент проанализировала содержание и структуру учебного пособия, логику изложения материала. Аргументировала возможность использования учебного пособия в образовательном процессе высшего образования.

Ключевые слова: экономический консалтинг, диагностика, потенциал, конкурентоспособность, финансовая диагностика, экономическая культура, экономическая безопасность, учебное пособие.

N. M. MATVIEIEVA

PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Economics of the O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine, Kharkiv

ECONOMIC CONSULTING AS A TOOL FOR MODERN EFFECTIVE ENTERPRISE MANAGEMENT

The article is a review of the textbook “Economic Consulting”, authored by H. I. Bazetska – a leading scientist at the O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv. The reviewer analyzed the content and structure of the textbook, the logic of teaching the material. The reviewer argued the possibility of using the textbook in the educational process of higher education institutions.

Key words: economic consulting, diagnostics, potential, competitiveness, financial diagnostics, economic culture, economic security, textbook.

Article details:

Received: 15 December 2021

Revised: 10 January 2022

Accepted: 18 February 2022

Рекомендоване цитування: Матвєєва Н. М. Економічний консалтинг як інструмент сучасного ефективного управління підприємством. *Економічна теорія та право*. 2022. № 1 (48). С. 128–132. DOI: 10.31359/2411-5584-2022-48-1-128.

Suggested Citation: Matvieieva, N. M. (2022). Ekonomichni konsaltni yak instrument suchasnoho efektyvnoho upravlinnia pidpriemstvom [Economic consulting as a tool for modern effective enterprise management]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 1 (48), 128–132. DOI: 10.31359/2411-5584-2022-48-1-128.